

Getraumatiseerde ouders en hun jonge kinderen risico's en kansen

Elisa van Ee

Bijzonder hoogleraar Psychotraumatologie in Ontwikkelingsperspectief
Klinisch psycholoog, psychotherapeut, systeemtherapeut
Hoofdopleider psychotherapie

Psychotraumacentrum
Zuid Nederland

Radboud Universiteit

PTSS en ouderschap

Minder sensitief en responsief

(Greene et al., 2020; Schechter et al., 2010; Van Ee et al, 2013)

Meer vermijgend

(Brockman et al., 2016; Schechter et al., 2005, 2008)

Meer vijandig en controlerend

(Davies et al.,; Despars et al., 2011; Jensen et al., 2021)

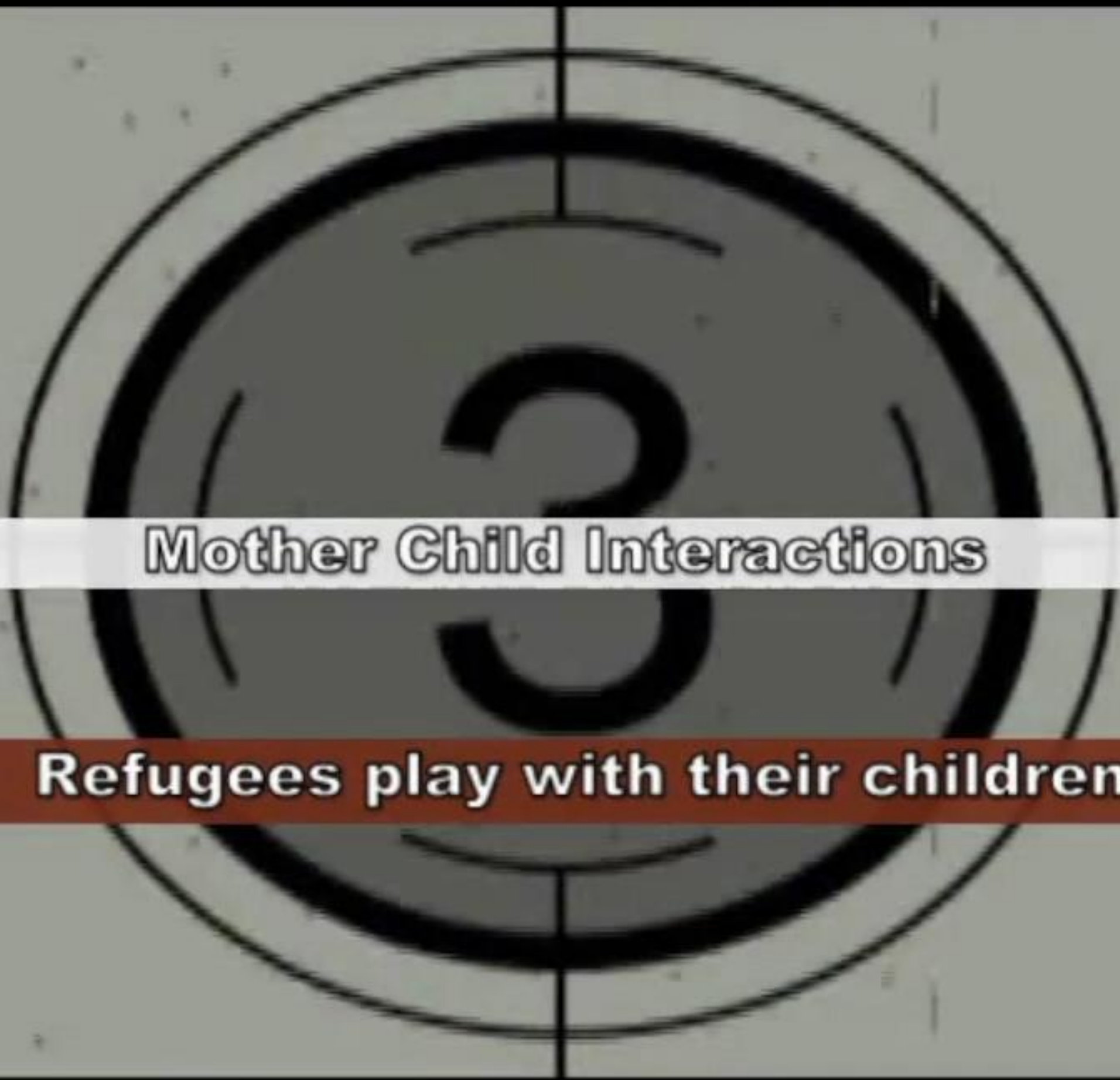
Minder tevredenheid over ouderschap en over kind

(Davies et al., 2008; Franz et al, 2021; Khaylis et al., 2011; Lauterbach et al., 2007; Samper et al., 2004; Sherman et al., 2016; Wamser-Nanney et al., 2021)

Meer gedragsproblemen bij de kinderen

(Bosquet Enlow et al., 2011; Lemster et al., 2010; Symes et al., 2016; van Ee et al, 2012)

Mother Child Interactions

Refugees play with their children

PTSS ouder & gehechtheid kind

Directe relatie tussen traumasymptomen en hechtingsstijl van het kind
(O'Toole, Dadds, Burton, Rothwell, Catts, 2018; Schwerdtfeger et al., 2007; Van Ee, Kleber, Mooren, Out & Jongmans, 2016)

Angstige gehechtheid kind → groter risico ontwikkelen PTSS
(Zhou, Zhen, Wu, 2021)

PTSS kind → groter risico ontwikkelen angstige gehechtheid
(Almqvist et al., 2003 ; Hagan et al., 2017)

Onthecht gedrag speelt een belangrijke rol in onveilige /
gedesorganiseerde gehechtheid
(Out, Bakermans-Kranenburg, van IJzendoorn, 2009; Van Ee, Kleber, Mooren, Out & Jongmans, 2016)

**Psychotraumacentrum
Zuid Nederland**

Radboud Universiteit

(Dreigende) agressie

“Soms sla ik hem en begint hij te huilen. Hij heeft dan pijn, maar dat kan gebeuren. Ik verloor de controle, ik heb ook pijn”.

“Zij is niet het probleem, ik ben het. Ik heb problemen met luidruchtig gedrag. Ik kan het niet uitstaan wanneer zij druk is of rumoerig, maar dat is hoe kinderen zijn.”

“Alles wat zij doet wil zij zelf doen, en dat maakt mij moe. Het verwacht me, het maakt me gek omdat het eeuwig duurt. Het maakt me agressief. Ik wil niet dat dat gebeurt, maar het gebeurt automatisch.”

Van Ee, E., Sleijpen, M., Kleber, R. J., & Jongmans, M. J. (2013). Father involvement in a refugee sample, Relations between posttraumatic stress and caregiving. *Family Process*, 52, 723-735.

A photograph of a pregnant woman in a red dress, being embraced from behind by another woman in a green cardigan. The background is a blurred outdoor setting with trees and a fence.

“Russische snotneus” (Duitsland)
“Kinderen van de duivel” (Rwanda)
“Kinderen van schaamte” (Timor)
“Stof van het leven” (Vietnam)
“Kinderen uit haat” (Bosnië)
“Monster baby's” (Nicaragua)

Groepen professionals

1. Onbewust en onbekwaam
2. Bewust en onbekwaam
3. Bewust en bekwaam

[< Articles](#)

THIS ARTICLE IS PART OF THE RESEARCH TOPIC
Early Prevention for Children With an Immigrant Background [View](#)

ORIGINAL RESEARCH article

Front. Psychol., 14 September 2021 | <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.708288>

To Do or Not to Do... Primary Health Care Professionals Experiences With Mothers With Children Born of Sexual Violence

Eline Meuleman¹ and Elisa van Ee^{1,2*}

¹Psychotraumacentrum Zuid Nederland, Reinier van Arkel Groep, 's-Hertogenbosch, Netherlands

²Behavioural Science Institute, Radboud University, Nijmegen, Netherlands

Psychotraumacentrum
Zuid Nederland

Radboud Universiteit

[HOME](#)[MOEDERS](#)[KINDEREN](#)[PROFESSIONALS](#)[OVER MOMS](#)[ZOEKEN 🔍](#)

Informatie en hulp voor **moeders** met een kind uit seksueel geweld, **kinderen** geboren uit seksueel geweld en **hulpverleners**.

[Over MomS](#)

Ik ben op zoek naar informatie voor...

Moeders

met een kind geboren uit seksueel geweld

Kinderen

die geboren zijn uit seksueel geweld, of dit vermoeden

Professionals

die werken met (aanstaande) moeders

Veerkracht

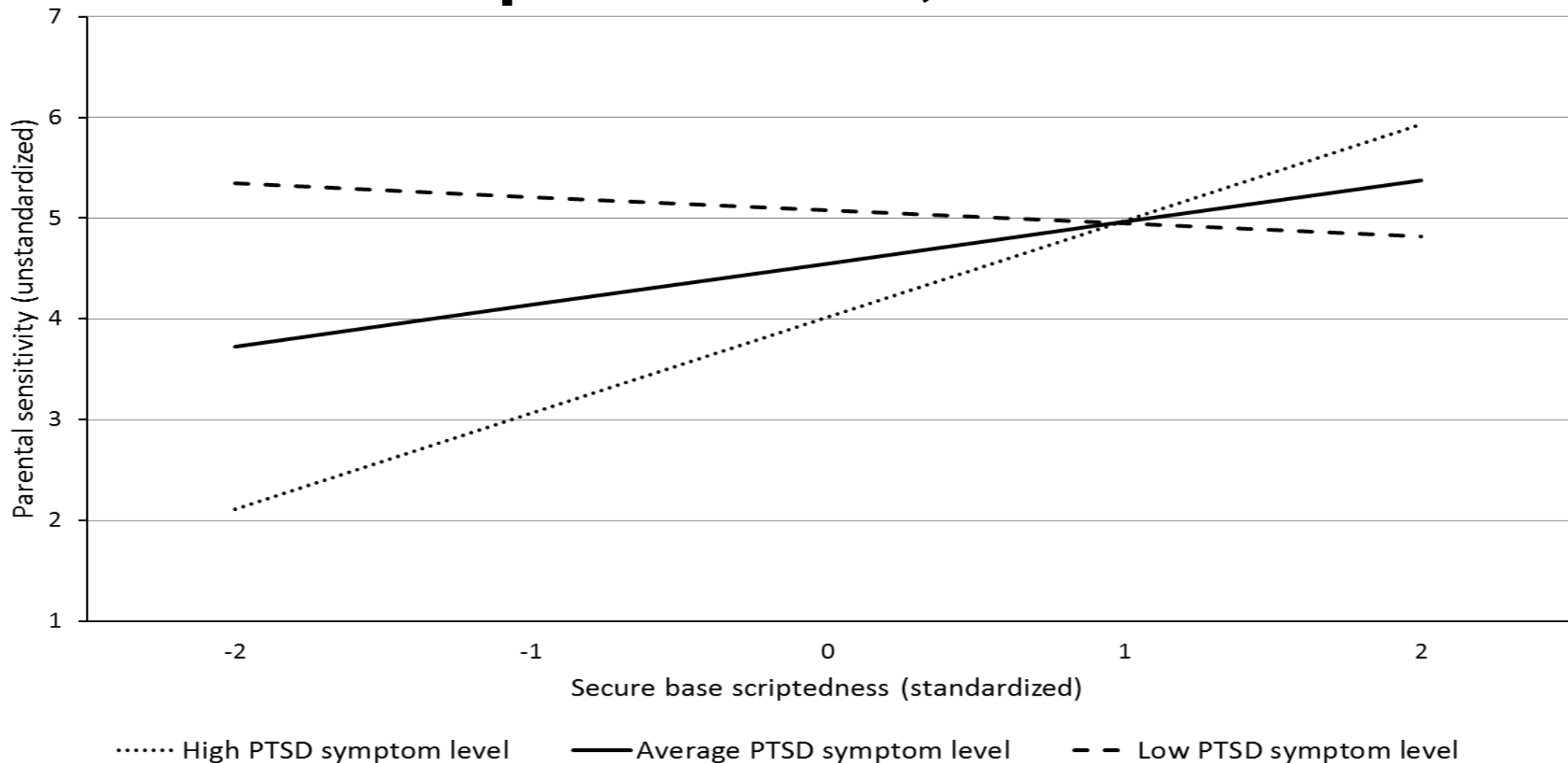
Traumatische stress is een normale reactie op ingrijpende ervaringen waarvan de meeste mensen herstellen.

“How a family confronts crises and challenges and reorganizes and reinvests in life will influence the adaptive abilities of all of its members and their relationships.”

Walsh, 2003

Gehechtheidsrepresentaties, PTSS en sensitiviteit

Van Ee, E., Jongmans, M. J., Van der Aa, N., & Kleber, R. J. (2016). Attachment representation and sensitivity: the moderating role of trauma and PTSD in a refugee sample. *Family Process*, 56, 781-792.

Sociale steun

Gebrek aan sociale steun is één van de belangrijkste voorspellers voor het ontwikkelen en in stand houden van PTSS klachten.

Implicaties

Watch, wait and wonder
Ouder als belangrijk(st)e bron van veerkracht

Adequate behandeling van PTSS symptomen
Bevorder een veilige gehechtheid (ouder & kind)
Wees alert op dissociatie
'Unieke' triggers binnen interactie
Vermijd niet, maar bespreek

Creëer een netwerk
Onderschat de invloed van de buurvrouw of jezelf niet!

Dank voor uw aandacht

Elisa van Ee
Elisa.vanee@ru.nl